

Jablka s příběhem

Výstava: 8. 2. - 18. 2. 2024 Botanická zahrada Liberec

Proč botanická zahrada pořádá výstavu jablek? Botanická zahrada Liberec nepodléhá modernímu trendu evropských botanických zahrad zaměřit se pouze na pěstování a prezentaci divokých, planě rostoucích druhů. Kulturní rostliny, ať již okrasné nebo užitkové, kopírují osudy svých tvůrců a pěstitelů. Okrasné kultivary se nám líbí, na těch užitných závisí obživa lidské civilizace. Liberecké sbírky se starají o řadu cenných historických kultivarů, jako jsou přes 300 let staré bonsaje, přes 200 let staré kamélie, přes 150 let staré kultivary leknínů původem z Francie, přes 120 let staré kultivary masožravých láčkovek (*Nepenthes*) původem z viktoriánské Anglie. Jsou to rostliny, o které se staraly generace zahradníků, dokázali je uchránit před světovými válkami, hospodářskými krizemi a změnami režimů. Nikdo z té řady kurátorů nesměl udělat chybu, jinak bychom tyto rostliny dnes nemohli obdivovat. Kulturní rostliny jsou proto živá umělecká díla nesoucí odkaz našich předků. A to platí i pro kulturní plodiny včetně jablek.

Příběh jablek z Podještědí (Střížovice). Snad všichni čeští zahrádkáři zají odrůdu jabloně „Rubín“, případně její tmavší mutaci „Bohemia“. V devadesátých letech pravidelně vyhrávala soutěž „Jablko roku“ a pro své velké, barevné a chutné plody se v naší zemi stala neuvěřitelně populární. Sadaři u nás zase znají odrůdu „Šampion“, která je dodnes nejpěstovanější odrůdou jabloně v Polsku. Obě tyto odrůdy vzešly z křížení, které provedl ve Střížovicích v roce 1960 pan Otto Louda.

Na tento úspěch navázala **Stanice šlechtění jabloně** na rezistenci k chorobám Ústavu experimentální botaniky **Akademie věd České republiky (UEB AVČR)** ve Střížovicích vedená Dr. Jaroslavem Tupým, dnes Dr. Radkem Černým. Výzkumníci se zaměřili na vytvoření nových odrůd, které by byly přirozeně odolné vůči houbové chorobě strupovitosti. Proti té musí být současné produkční sady jabloní několikrát během roku chemicky ošetřovány. Šlechtitelé ve Střížovicích proto začali křížit vlastní sortiment, zejména pak „Rubín“, s nepříliš dokonalými hybridy z USA, které však nesly geny pro odolnost vůči strupovitosti. Po několika generacích získali odrůdu „Topaz“, která se nejprve prosadila ve Švýcarsku a dnes je nejčastěji pěstovanou BIO odrůdou jablek v západní Evropě. „Topaz“ později křížili s celosvětově nejpěstovanější odrůdou jablek „Golden Delicious“, což přineslo ještě větší úspěch. Vznikla tak odrůda „Opal“[®], která se prosadila v jižní Evropě, jižní Africe, na Novém Zélandu. V Chile, Argentině a jižních státech USA dnes dokonce patří mezi nejpěstovanější odrůdy vůbec. V roce 2015 poslala NASA jablka „Opal“[®] jako doplněk stravy na Mezinárodní vesmírnou stanici (ISS). Tým ve Střížovicích však neusíná na vavřínech a stále pracuje na nových odrůdách, které budou krásnější, chutnější a zdravější.

„Tajemství“ úspěchu týmu šlechtitelské stanice UEB AVČR je trvalá píle a hluboký odborný vhled do dědičnosti jabloně. Pestrost chutí a barev jejich výpěstků pochází z původního sortimentu vyšlechtěného v 60. letech. Odolnost vůči chorobám pochází z materiálu dovezeného prvotně z USA a dnes již také z jiných genetických zdrojů. To se výzkumníkům ve Střížovicích daří spojovat. Díky tomu **omezují množství chemie**, které je nutné použít při produkci jablek. Jejich nová jablka jsou proto nejen krásná a chutná, ale také zdravější a šetří i naši krajinu

Smyslem výstavy je (1) připomenout veřejnosti, že známá česká jablka „Rubín“ a „Šampion“ vznikly nedaleko Liberce ve Střížovicích. **(2)** Představit velmi záslužnou práci šlechtitelské stanice AVČR, která navázala na práci prvních šlechtitelů a dnes vyvíjí nové odrůdy přirozeně odolné vůči houbovým chorobám. To snižuje náklady sadařů, ale také omezuje množství chemie, kterou jsou jablka ošetřována. **(3** – Ukázat, že...) Výzkumníci z AVČR již mají ve šlechtění odolných jabloní cenné úspěchy: odrůda „Topaz“ je nejčastěji pěstovanou BIO odrůdou jablek v západní Evropě. Odrůda „Opal“[®] se prosadila v jižní Evropě, jižní Africe, na Novém Zélandu. V Chile, Argentině a jižních státech USA dnes dokonce patří mezi nejpěstovanější odrůdy vůbec. V roce 2015 poslala NASA jablka „Opal“[®] jako doplněk stravy na Mezinárodní vesmírnou stanici (ISS). **(4)** Účelem výstavy je také prezentovat nejžhavější novinky ve šlechtění jabloně z dílny stanice UEB AVČR ve Střížovicích, které zatím nejsou na trhu, jelikož teprve procházejí odrůdovými zkouškami. Výstava je unikátní možností, jak se s těmi to novinkami setkat a v rámci placených degustací je také ochutnat.

Výstava otevřena: 8. 2. - 18. 2. 2024 8:00 - 16:00

Podrobnosti a prodej vstupenek na www.botanickaliberec.cz